

Historická antropologie (KSA/HHB)

*„Historische (Kultur-) Anthropologie ist das, was diejenigen Leute,
die behaupten, Historische (Kultur-) Anthropologie zu treiben, gerade machen.“*

(Wolfgang Reinhardt)

Úvod do historické antropologie

(DÜLMEN, R.: *Historická antropologie: Vývoj, problémy, úkoly.*)

- bez konkrétní definice
- vymezena tematicky
- definována metodami
- využívá tzv. aktérský přístup – zkušenost
- jisté vyústění dějin historiografie v posledních 200letech
- hl. italská mikrohistorie; německá historická antropologie (80. léta 20. stol.)
- nejvíce prací o období raného novověku (konec 15.–18. st.)
- hl. evropocentrická

2. přednáška/19.2.

Vývoj historiografie I

(IGGERS, G.: *Dějepisectví ve 20. století, str. 28–50*)

- vznik klasického historismu (19. století)
- 1810 Humboldtova univerzita v Berlíně – od r. 1825 zde působí Leopold von Ranke
- Humboldtova reforma vzdělání → tzv. „Bildung“ – výchova občanů – ve slušného „úředníka“, který bude pracovat v zájmu ideje pruského císařství
- **klasický historismus** – de facto kritický pozitivismus; důraz na primární prameny; → „Wie es eigentlich gewesen.“

Leopold von Ranke

- považován za „otce historické vědy“
- *Dějiny románských a germánských národů v letech 1494–1514*
- **odmítá dějepisectví, které se neopírá o primární prameny**
- odmítá pouhé nekritické shromažďování pramenů
- radikální reformy výuky → **zavádí semináře...**

- šíření klasického historismu po Evropě
- historici po Rankovi – omezují svůj zájem hl. na jednotlivé národy a politický vývoj
- jsou zakládány **historické časopisy** – *Historische Zeitschrift* (1859); *Revue Historique* (1876); *English Historical Review* (1886) a *ČCH* (1895)
- obracení se ke klíčovým osobnostem – J. G. Droysen, E. Bernheim
- problém klasického historismu – nemá téměř co nabídnout, je vnímán jako něco bez jasné metody=> => předzvěst vzniku „nových“ dějin → **kulturní dějiny**
 - nové uvažování o dějinách
 - problém s definicí kultury
 - představitel: **Jacob Burckhardt** (*Renesanční dějiny v Itálii*); **Johan Huizinga**; **Aby Warburg**

Warburg

- i do Čech, ale ne v takové intenzitě a formě – návaznost hl. na **W. Riehla** – etnograficky orientované kulturní dějiny („lidová kultura“)
- co Čech „přivádí“ kulturní historii **Č. Zíbrt, Z. Winter**

- 2. pol. 80. let – 90. léta 19. století → tzv. „**krize klasického historismu**“ → kritika narativních, převážně politických dějin
- v Německu tzv. „**spor o Lamprechta**“ → Karel Lamprecht: *Německé dějiny* (1891) →
 - Zpochybnění konvenčního historického bádání
 - Odmítnutí „velkých“ politických dějin
 - Zaměření se na jiné aspekty dějin, ze kterých vychází ve svém díle
- => odmítnuto stoupenci historismu

- * Karl Marx – *Osmnáctý brumaire Ludvíka Bonaparta*
- Německo – sociální dějiny zatlačovány (rozvíjeny mimo historickou vědu)
- Francie – „boj“ proti tradičnímu univerzitnímu dějepisceví →
- É. Durkheim (*Kurz společenské vědy*; 1888) – „historie není vědou, postrádá jednotící myšlenku“
- F. Simiand – „jedinou historická disciplína – hospodářské dějiny“

- 19./20. stol. – **počátek hospodářských a sociálních dějin** → rozvíjejí hl. ekonomové
- v Německu tzv. „mladší historická škola národního hospodářství“
 - nejvýznamnější představitel **Gustav Schmoller**
 - vychází z tradice klasického historismu

1. sociologická revolta:

- Max Weber, Otto Hitze

- kritika „Schmollerovy školy“
- pokus zavést do bádání jasný pojmový aparát
- nepovažují rozdíl mezi historií a sociologií za nepřekonatelný, kladou důraz na sociologickou dimenzi historie

- **Weber** - *verstehende Soziologie* (rozumějící sociologie) - sociologie zaměřená na „rozumění“ pozorované společnosti a kultuře → vychází z hodnot pozorovatele x nesmí být hodnotící ale hodnotová (tzn. vztahující se ke kulturním hodnotám)

- *vztažení k hodnotám* (Wertbeziehung) – viz J. Horský, *Historická antropologie?*; str. 72

Američtí „noví historikové“:

- v USA odlišný vývoj → vliv historismu ne tak silný
- hl. cíl: psát dějiny určené pro moderní demokratickou společnost
- vznik tzv. **New History** – hl. sociolog. metody (později New Social History)
- snaha posílit interdisciplinární prvky historické vědy
- stoupenec i W. Wilson
- Ch. Beard (Ekonomická interpretace americké ústavy); J. H. Robinson, Carl Becker...

Kvantifikace historického výzkumu:

- hl. v USA a Francii
- zavádění kvantifikujících metod do historického výzkumu (souvisí s rozvojem počítačů) => vznik kvantitativních disciplín → př. Historická demografie...
- využívání kvantitativní metody hl. v hospodářských dějinách
- **R. Fogel, D. North** – *Železnice a americký hospodářský růst*
- R. Fogel, S. Engerman – studie o otroctví na americkém Jihu (Robert Fogel – 1994 Nobelova cena za ekonomii)

- kvantitativně zaměřený výzkum ve Francii – **E. Le Roy Ladurie**: „*historie, kterou nelze kvantifikovat, nemůže být vědou*“

Vývoj historiografie II – Škola Annales

(IGGERS, G.: *Dějepisectví ve 20. století*, str. 51-63; BURKE, P.: *Francouzská revoluce v dějepisectví*)

ŠKOLA ANNALES (* 20. léta 20. stol.)

- vznik ovlivněn:

- 1) hl. sociologií – Durkheim, Simiand (viz sociologizace)
- 2) inspirace hospodář. a sociál. dějinami
- 3) Henri Pirenne – belgický historik
- 4) Henri Berr – zakladatel čsp. *Revue de Synthèse Historique*
- 5) Vliv fr. geografické školy

- snaha o prosazení se proti stávajícím strukturám → „šance“ – Štrasburská univerzita → „revoltující historikové“

„Hnutí Annales“ (škola Annales)

- sdružení kolem čsp. *Annales d'histoire économique et sociale* (podle vzoru *Annales de géographie*)
- první číslo čsp. 15. 1. 1929
- zakladatelé: **Marc Bloch, Lucien Febvre**
- postupně dominantní postavení
- zpočátku hl. historikové hospodářských dějin
- spolupráce s antropologií, filosofií, sociologií, psychologií
- dělena na 3 generace (pozn.: někdy se uvádí 4. generace)
- „tematické pole“: středověk, raný novověk
- výjimečně témata z obd. 19. a 20. stol.

- 1946 – pevná institucionální základna – tzv. **Šestá sekce** Praktické školy vysokých studií → určena výhradně k výzkumu a výchově badatelů

- tzv. Čtvrtá sekce – zaměřená na historické bádání; zavedení seminářů (podle Rankova vzoru)

- 1972 – Šestá sekce reorganizována v **EHESS** (*École des Hautes Études en Sciences Sociales*; Škola vysokých studií ve společenských vědách) → hlavní úkol – integrovat historii a společenskovědní disciplíny v jednotnou „vědu o člověku“

- vrcholný rozvoj školy: 70. léta 20. stol.; celosvětový ohlas

- problémy: lingvistický obrat, narativistická kritika (viz 4. přednáška a seminář/4.3)

Zakladatelé (I. generace) školy Annales:

- **MARC BLOCH**

- zaměření hl. na středověk
- *Dějiny francouzského venkova* (1931)
- *Feudální společnost* (1930–1940)
- *Králové divotvůrci* (1924) – o magické léčitelské schopnosti franc. a angl. středověkých panovníků (představy o království; „královský zázrak“= zvláštní pojetí nejvyš. politic. moci)
- *Obrana historie* – kniha úvah o dějinách (sepsaná 1940; nedokončená)
- *Podivná porážka* – svědectví o zhroucení Francie roku 1940

- **LUCIEN FEBVRE**

- zaměření spíše na novověk
- *Filip II. a Franche-Comté* (1911)
- *Martin Luther* (monografie)
- *Problém bezvěrectví v šestnáctém století: náboženství Rabelaise*

- na Blocha a Febvra navazuje mnoho historiků →

II. generace školy Annales:

- FERNAND BRAUDEL

- nejvýznamnější představitel II. generace; (1934–1937: s C. Lévi-Straussem na univerzitě v Sao Paulo!)
- výrazný zájem o geografické prostory a lidové kultury
- *Struktury každodenního života*
- *Civilizace a kapitalismus* (1979–1987)
- *Identita Francie* (1987) – určitý návrat k národním dějinám x zaměření na regiony
- ***Středomoří za vlády Filipa II.*** (1949) – popisuje jiný přístup k minulosti → neexistuje jen 1 historický čas → rozlišení **3 historických časů**:
 - a) *čas dlouhého trvání* – pro člověka nepostihnutelné klimatické či geologické změny (takřka nehybně dějiny)
 - b) *čas konjunktur* – odvíjející se dějiny hospodářských, sociálních a politických struktur (př.: čas demografického vývoje; čas agrární...)
 - c) *čas událostní* – rychlý čas politických událostí - bitvy, vlády, významné osobnosti...

- 50./60. léta 20. stol. – všeobecná kvantifikace ve společenských vědách:

- *vzestup kvantitativních dějin* (hosp. dějiny → sociální dějiny → kulturní dějiny)
- tendence ke zvědeckění historie (snaha o transformaci v exaktní vědu)
- př.: demografický výzkum – na základě demografických dat snaha vytvořit „totální dějiny“ o určitém regionu...
- přechod ke kvantifikaci spojen hl. se III. generací Annales

- ERNEST LABROUSSE

- ovlivnil významně fr. dějepisectví x spíše okrajová postava školy Annales
- marxista → průnik marxistických myšlenek do skupiny Annales
- *Nástin vývoje cen a příjmů ve Francii v osmnáctém století* (1933)
- *Krize francouzského hospodářství* (1944)

- PIERRE CHAUNU

- *Sevilla a Atlantik* (1955–60) – analýza obchodu a hospodářských trendů mezi lety 1504–1650 - zavádí pojmy *structure* a *conjoncture*

- PIERRE GOUBERT

- historická demografie, regionální dějiny
- práce o kraji Beauvaisis – důraz na tzv. sociální demografii – šance na přežití se mezi jednotliv. sociálními skupinami liší
- *Ludvík XIV. a dvacet milionů Francouzů* – opět tzv. sociální demografie (sociální analýza)

III. generace školy Annales:

- stálé působení výše zmíněných historiků
- z počátku (60. léta) – všeobecné nadšení pro kvantitativní metody v historii
- později přiklonění se k „historické antropologii“ → zájem hl. o dějiny mentalit
- větší přístupnost k zahraničním myšlenkám a směrům
- zvýšení zájmu o dějiny žen
- postupně úplný rozpad jednotného pohledu → nahrazeno pluralitou dějepisných přístupů

- JACQUES LE GOFF

- esej *Čas kupců a čas církve středověku* (1960) – využ. schéma Braudelova pojetí času
- *Zrození očištění* (1980) – příspěvek k dějinám mentalit; zabývá se měnícími se představami o posmrtném životě
- *Tělo ve středověké kultuře; Paměť a dějiny; Peníze ve středověku...*

- GEORGES DUBY

- historik hosp. a sociálních dějin středověké Francie
- *Neděle u Bouvines 27. července 1214*
- *Tři stavy* – zkoumá vztah mezi materiálníma mentálním v průběhu sociálních změn

- EMMANUEL LE ROY LADURIE

- *Languedočí sedláci* (1966) – kvantitativní práce (založ. na analýzách ...), rovněž předznamenává konec „dějin bez lidí“
- *Montaillou* (1975); *Karneval v Romansu*

- PHILIPPE ARIÉS

- „sváteční historik“; připojuje se k okruhu školy Annales 1978
- odmítl kvantitativní přístup
- studie *Staletí dětství* – středověk neznal pojem dětství, resp. obd. dětství neexistovalo (děti = malí dospělí) → chladný vztah rodičů k dětem (vyvráceno)
- *Dějiny smrti* (Člověk tváří tvář smrti)
 - reakce na výrok L. Febvra: „Nemáme žádné dějiny smrti.“
 - vývoj vnímání smrti společností
 - rozliš. 5 odlišných postojů vůči smrti (od „zkrocené smrti“ až po „neviditelnou smrt“)
- kritika prací – Ariés nebere v úvahu regionální a sociální odlišnosti

- MAURICE AGULHON

- studie *Republika na vesnici* – o politickém chování prostého lidu
- *Bojující Marianna* – analýza republikánské metafory a symboliky

- ANDRÉ BURGUIÈRE

- „*jevy označující x jevy označované*“ (viz text Nešpor – Horský, s. 73)

- ALAIN BESANÇON

- odborník na ruské dějiny (hl. 19. století)

- ALAIN CORBIN - *Na stopě neznámému* (viz HA – 6. přednáška)

- JEAN DELUMEAU

- historik hospodářských a sociálních dějin
- změna – orientace na kulturně historické problémy
- práce o reformaci, dechristianizaci Evropy
- zájem o historickou psychologii
 - *Strach na Západě ve 14.–18. století* (2 díly) – rozliš. strach většiny a strach vládnoucí kultury
 - *Dějiny ráje. Zahrada rozkoše* – formování představ o ráji

- MARC FERRO

- historik ruské revoluce a 1. sv. v., dějiny Francie, kolonialismus...
- *Dějiny Francie; Dějiny kolonizací. Od dobývání až po nezávislost 13.–20. století*

- FRANÇOIS FURET

- historik francouz. revoluce
- *Francouzská revoluce I. díl: Od Turgota k Napoleonovi (1770–1814)*
- *Francouzská revoluce II. díl: Od Ludvíka XVIII. po Julese Ferryho (1815–1880)*

- ROBERT MANDROU

- historická psychologie
- **Úvod do moderní Francie: Esej o historické psychologii** – „uspořádání myšlenek“ L. Febvra
- *Soudci a čarodějové ve Francii v 17. století; Lidová kultura v 17. a 18. století* – inspirace pro historiky

- MONA OZOUF(OVÁ)

- studie o svátcích během francouzské revoluce

- MICHÈLE PERROT(OVÁ)

- spolupráce s G. Dubym – dílo o historii žen

- JACQUES REVEL

- MICHELLE VOVELL

- marxistický historik francouz. revoluce, ovlivněn E. Labroussem
- zkoumal dechristianizaci, sekularizaci na základě postoje ke smrti – ze závětí!
- **Barokní zbožnost a dechristianizace; Ideologie a mentality**

- další osobnosti viz →

BURKE, P.: *Francouzská revoluce v dějepisectví. Škola Annales (1929–1989)*. Praha, NLN 2004.

-1994 – **změna podtitulu čsp.**: *Économies, Sociétés, Civilisations* → **Histoire, Sciences, Sociales**

- poslední sjednocující zájem školy Annales – kulturní a symbolická sféra → snaha pochopit moderní politické tradice → kolektivní dílo **Místa paměti** (1984–1986) – zkoumání symbolů a památníků, které jsou důležité pro moderní fr. národní vědomí

ROGER CHARTIER – někdy uváděn jako vůdčí osobnost „IV. generace“ školy Annales (úhel pohledu ☺) x ! **představitel tzv. nové kulturní historie**

4. přednáška a seminář/4.3.

Lingvistický obrat – narativistická kritika dějepisectví a návrat vyprávění do historiografie

(IGGERS, G.: *Dějepisectví ve 20. století*, str. 91–94; 111–124)

- 60. léta 20. stol. – zpochybnění zaběhnutých vědeckých metod → počátek postmodernistického uvažování o vědě – součástí i tzv. „**lingvistická kritika**“ →

- **Ferdinand Saussure** (Švýcar) – *Kurs obecné lingvistiky* (1916)

- **Formulace teorie jazyka** – vychází ze tří hl. myšlenek:
 - 1) Jazyk vytváří autonomní systém
 - 2) Jazyk není nástroj k zprostředkování významu x význam je jeho funkcí → → tzn.: myšlení člověka je determinováno jazykem
 - 3) Jazyk má strukturu; mezi významem a označ. předmětem je shoda

- **Roland Barthes** – *The Discourse of History* – „*jazyk uzavřen sám do sebe*“ → nemá vztah k vnější skutečnosti“ => text se nevztahuje ke skutečnosti - platí pro literární i historické texty

- **Jacques Derrida** – radikalizace Saussurovy teorie – význam a označ. předmět – bez shody

- **Michel Foucault** – snaha odstranit z textu ideologické prvky → odstraňuje z textu autora jako určujícího činitele

- zákl. myšlenka postmoderní teorie dějepisectví – „*popření souvislosti mezi historickým dílem a vlastní historickou skutečností*“

- **Frank Ankersmit** – historie nelze odlišit od mýtu (historie nepramení z reality, ale z jazyka, který o ní hovoří)

- **Hayden White – *Metahistorie: historická představivost v Evropě devatenáctého století* (1973)**

- dějepisectví se neliší od krásné literatury
 - „není zásadní rozdíl mezi dějepisectvím a filosofií dějin“
 - k odkrytí faktů může napomoci filologická kritika x další vytváření textu dáno estetickými a etickými zřeteli a ne vědeckými
- => FORMU A OBSAH NELZE ODDĚLIT
=> White stojí mimo tradici historického myšlení

- **METAHISTORIE:**

- snaha dokázat, že historická vyprávěná neobsahují žádná kritéria pravdivosti → dokazuje na příkladech 4 historiků a filosofů – Michelet, Tocqueville, Ranke, Burckhardt; Hegel, Marx, Nietzsche, Croce
- rozlišení úrovně historických děl:
 - 1) kroniky – nejvíce histor. vědecké dílo
 - 2) příběhy...
- 3 charakteristiky historického textu:
 - 1) rovina „zdějování“ (mode of emplotment) – způsob výstavby děje
 - 2) rovina argumentační
 - 3) rovina ideologického směřování textu

ad1) rozdělení: komedii, tragedii, satyru, romanci

ad2) rozdělení: formální, mechanické, organizovaný, souvislostní

ad3) rozdělení: anarchismus, konzervatismus, radikalismus, liberalismus

=> historické dílo – kombinace všech složek

- dělení z hlediska jazyka:
 - 1) metafora
 - 2) metonymie
 - 3) synekdocha
 - 4) ironie
- takto radikální narativistická kritika nebyla přijata

- pojem lingvistický obrat vzniká v rámci amerických a francouz. diskuzí

→ důraz na ústřední postavení jazyka v politických, sociálních, kulturních a duchovních dějinách

- pozn.: tzv. „**pražský lingvistický kroužek**“

- spolek českých a zahraničních lingvistů založený v roce 1926
- úkol - kritické přehodnocení soudobé lingvistiky
- členové: Vilém Mathesius, Bohumil Trnka, Roman Jakobson

Lawrence Stone a Návrat vyprávění:

- 1979 – čsp. Past and Present : esej *Návrat vyprávění: úvahy o staronovém dějepisectví*
- „během 70. let – opuštěna víra v možnost systematického vědeckého výkladu dějin → obnoven zájem o různé složky lidského bytí → důsledek= návrat narativních forem dějepisectví“
- jedna z hl. otázek: Do jaké míry by měla historie chápat sebe sama jako vědu?

esej **NÁVRAT VYPRÁVĚNÍ:**

- 3 směry vědecké historie (podle nových modelů a metod):

- marxistický ekonomický model (klasifikace tříd; dialektický proces...)
 - francouzský ekologicko-demografický model (souvis. se školou Annales/3. generace)
 - metody americké kliometrie
- všechny 3 směry se ukázaly jako nevyhovující/nedostačující → neodpovídají na základní otázku „proč?“
- tyto směry ignorují přeměny kultury, umění, náboženství a další dílčí části
- výsledek – izolace těchto směrů od sociální historie, která se naopak rozvíjí

- 5 rozdílů mezi tradičním a „novým“ vyprávěním (narácí):

Nové narativní dějepisectví:

1. zaměřuje se hlavně na „malé“ obyčejné lidi než na mocné postavy dějin
2. analyzuje vše pomocí metod a popisu jako nezbytnou součást (zaměř. i na drobnosti)
3. otevřenost vůči novým pramenům
4. nový (odlišný od předchozího) způsob vyprávění (psaní)
5. vyprávění z pozice konkrétní osoby, skupiny, události atd., který osvětluje vnitřní svět minulé kultury a společnosti

- Simon Schama: *Mrtvé jistoty; Krajina a paměť*

- Jonathan Spence: *Otázka Hu*

→ tito autoři nejvíce vědomě ruší hranici mezi akademickým dějepisectvím a historickým románem

5. přednáška /11.3.

Mikrohistorie I

(*IGGERS, G.: Dějepisectví ve 20. století, str. 95–110*)

- 2.pol. 60.let 20.stol – vznik oborů, které čerpají ze starších směrů (Weber...), soudobé etnologie a symbolické antropologie

- 70. a 80.léta – kritika základních východisek sociálních dějin (hl. víra v pozitivní působení modernizačního procesu...) => úpadek makrohistorických koncepcí a sociálněvědních přístupů k dějinám (nedostatečné zohlednění role člověka v „historii“)

- **průběh 70.let – formování mikrohistorie** (hl. italská mikrohistorie)

Mikrohistorie (obecně)

- bez konkrétní definice
- **odklon od velkých struktur**
- návaznost na některé předchozí přístupy (př. pramenná heuristika)
- využit. tzv. „*zhuštěný popis*“ (C.Geertz)
- **odmítnutí kvantifikace a tzv. „longue durée“**
- **zaměř. na individuum**
- obrat k dějinnému subjektu
- **aktérské pojetí minulosti**
- odmítnutí a **kritika „mentalité“** (kolektivní sdílení) →
 - 1) „redukce“ individuální vůle
 - 2) „redukce“ třídních rozdílů
 - 3) stálá závislost na kvantifikaci
 - 4) určitý ideologický podtext
 - 5) neodpovídá na otz.: „Proč se lidé chovají objektivně individuálně?“
- mikrohistorie rovněž kritizována za skrytý ideologický podtext (marxismus)

ITALSKÁ ŠKOLA MIKROHISTORIE (MH)

- univerzita v Bologni

- „pevná základna“ – čsp. *Quarterni Storici* (1966)

- 1977 – E. Greni – možnosti a perspektivy dějinného výzkumu pomocí mikroanalýzy
- 1979 – zveřejnění programu MH (Ginzburg; Poni)

- turínské *nakladatelství Giulio Einaudi*

- formování školy prostřednictvím monografií

- snaha o úplnou nezávislost na škole Annales

- důraz na detailní rozbor

- základ koncepce MH – výzkum všech osobních kontaktů doložitelných ve vztahu k určitému jménu → využit. **PROSOPOGRAFIE** (věda, která se zabývá zkoumáním urč. kruhu osob s ohledem na původ, kariéru či rodinné vztahy)

- zaměření - hl. **období raného** (evropského) **novověku**

- **předmět zájmu** – „obyčejní lidé“ + bezvýznamná/zapomenutá/ období života „velkých osobností“

- základní teoretické přístupy:

- 1) **reprezentativnost** – „zda jde jen o náhodně vybrané jedince a podle jakých kritérií jsou vybíráni, aby ‚reprezentovali‘ danou společnost ve sledovaném období“
- 2) **zobecněný získaných poznatků** – souvis. s problematikou reprezentativnosti
 - a) „zda MH musí mít zobecňující cíl“
 - b) „o jaké osoby by se mělo jednat, aby bylo možné dospět k zobecnění většiny získaných poznatků“

- 2 základní koncepty:

- 1) **koncept přirozené výjimky** („obyčejné nenormální situace“) → dva pohledy:
 - A. **osoby překračující obvyklé/oficiální normy** (př. mlynář Menocchio – C.Ginzburg: *Sýr a červi*) → díky osobě vymykající se z dobové každodennosti, jsme schopni tuto každodennost postihnout
 - B. **Natalie Zemon Davisová** (*Návrat Martina Guerra*-1983) – „co když výjimka nebyla výjimkou, ale zcela normální stav společnosti ve sledovaném období“
- 2) **teorie pramenných stop** – Ginzburg – inspirace v dějinách umění, psychoanalýze a kriminalistice → tyto obory + MH – užití „**diagnostické metody**“ → historik – konfrontace zjištěných „detailů“ prokazatelných na základě (ne)psaných pramenů → identifikace existujícího, ale neznámého jedince + z hlediska výzkumu-výběr nejpravděpodobnější varianty na základě důkazů (hypotetický charakter důkazů)
 - zjištěné detaily je možné spojit v příběh třeba i za použití narace

- hlavní představitelé italské MH-školy:

- z počátku marxisté, později odklon od marxismu

- **CARLO GINZBURG**

- *Sýr a červi: svět jednoho mlynáře kolem roku 1600* (1975) – práce stojící u zrodu analytického pojetí MH; stručný obsah – viz J. Grulich: *Zkoumání maličností* (ČČH – str. 524)

- **GIOVANNI LEVI**

- *Dědictví moci: kariéra vymítače d'áblů v Piemontu v 17. století* (1985)

- **EDOARDO GRENDI**

- 1977 – *článek v čsp. Quaderni Storici* – nastínění možností a perspektiv dějinného výzkumu pomocí mikroanalýzy

- **CARLO PONI**

- 1979 – v *čsp. Quaderni Storici* – s C. Ginzburgem zveřejňuje program mikrohistorie

- **FRANCO VENTURI**

- později se k italské MH-škole hlásí další badatelé x již se nedrží postupů ital. mikrohistoriků
- pozn.: !!! **francouzská škola Annales není mikrohistorická !!!**

- MH- zaměření hl. na raný novověk x několik pokusů o aplikaci MH-přístupů v analýze politických konfliktů 20. stol. → využití metod **orální historie** (Oral History):

- **Alf Lüdtke; Lutz Niethammer** (Něm.) – výzkum zaměřený na každodenní život dělnické třídy ve 20. stol.
- **Christopher Browning** (VB) – *Obyčejní lidé: záložní policejní prapor 101 a konečně řešení v Polsku* (1993) – zaměření na řadové vojáky; nový pohled na pachatele zvěrstev holocaustu
- pozn.: v SSSR – rozhovory s oběťmi stalinské éry

Mikrohistorie II

CARLO GINZBURG (*1939)

- italský historik; kritizován za levicové zaměření
- otec umučen nacisty za účast v odboji
- ovlivněn dílem M. Blocha (*Králové a divotvůrci*)
- hl. zájem: lidová víra, čarodějnictví a magie
- stojí u počátků zrodu mikrohistorie
- hlásí se k metodologickému odkazu lingvistiky Jacobsona a Bachtina → „*klíčový je moment nedorozumění*“ – vyplývá z odlišnosti kultur (vzdělanec x lidová kultura – jiná kosmologie)
- snaha vymanit se z vlivu ideologií (modernizace...) => zaměření se na „mrtvé události“
- od r. 1970 prof. na uni v Bologni

- **Benandanti**

- téma: magie, čarodějnictví, lidová kultura
- „dobří čarodějové“ – strážci úrody a plodnosti
- znak předurčení – narození „v košilce“ (se zbytky placenty na těle)
- předpoklad, že tento jev vlastní celé Evropě
- sledování procesu transformace: nejprve B. pronásledování inkvizicí, ale u obyč. lidí oblíbení → proměny lidové kultury => B. pronásledování všemi obyvateli
- velmi narativní práce
- příliš kladen do opozice vztah: „hodná lidová kultura“ x „zlá církevní kultura“

- **Sýr a červi: Svět jednoho mlynáře kolem roku 1600**

- (mlynář Domenico Scandella = Menocchio)
- sledována kosmologie; střet kultur – inkvizice x obyč. člověk
- velmi narativní dílo

- **Noční příběh – Sabat čarodějnic**

- spíše (makro)historická-práce

- kritika C. Ginzburga:

- **DOMINICK LACAPRA** (ital. historik)

- největší kritik C. Ginzburga
- tvrzení – „*Ginzburg si vytváří vlastní lidovou kulturu, která má 4 charakter. rysy:*“
 - 1) fundamentalistický materialismus
 - 2) rovnostářství
 - 3) (náboženská) tolerance
 - 4) pozemský utopismus

- (*Der Käse und die Würmer. Der Kosmos eines Historikers im 20. Jahrhundert*)

- **ANDREA DEL COL**

- považuje Menocchia za heretika; zveřejňuje dva klíčové Menocchiovovy výslechy (v plném znění)
- edice: *Domenico Scandella Known as Menocchio*

ALAN CORBIN

- současník C. Ginzburga
- typický představitel školy Annales
- hl. kulturně-makrohistorická témata – dějiny prostituce... → př.: *Narcis a miasma* – dějiny zápachu
- 90. l. 20. stol. – změna zaměření → píše MH-práci
 - *Na stopě neznámému* - náhodný výběr 1 osoby a snaha zrekonstruovat její život (Louis-Fr. Pinagnot)

- doporučené texty (nepovinné!)

HIML, P.: *Domenico Scandella a Carlo Ginzburg: Kariéra jednoho mlynáře a jednoho historika.* (C. Ginzburg: Sýr a červi, s. 201–218; doslov).

LACAPRA, D.: *History and Criticism – 2 – The Cheese and the Worms: The Cosmos of a Twentieth-Century Historian.* (antropoweb – KSA/EHA)

7. přednáška/1.4.

„Klasická“ historická antropologie (HA) I

- rozvoj v Německu
- něm. soc. a humanitní vědy poznamenány 2.sv.v. => vrací se zpět ke starším teoriím
- 70./80. léta – recepcí teoretického přístupu z anglosaského a ital. prostředí → vzniká nový směr = HA
- institucionální zázemí HA:

- **Institut pro HA Jochena Martina** (není příliš významný)
- **Saeculum** – 1. časopis věnovaný HA
- **„göttingenská škola“** – sdružení historiků při uni v Göttingenu
 - *Institut Maxe Plancka v Göttingenu* (dnes neexistuje)
 - ovlivněna symbolickou antropologií
 - *Alf Lüdtke, Jürgen Schlumbohm, Hans Medick, David Sabean* (USA)
 - „ostré“ spory s jinými přístupy → spor s představiteli **Bielefeldské školy** (historická sociální věda; příklon ke kvantifikaci) – *J.Kocka, Wehler* → spor „antiHA“ a antihistorických tezí
- **uni v Saarbrücke**
 - *Richard van Dülmen* + jeho žáci (Eva Labouvier)
- **Vídeňská univerzita**
 - *Mitterauer, Gerd Dressel* (úvod k HA)
- **uni v Berlíně**
 - vyd. časop. *PARAGRANA*
 - *Christoph Wulf* – příspěvky k HA
 - institucionální centrum pro HA
 - hlásí se k dědictví starší HA („filosofická antropologie“)
 - proti některým názorům „göttingenské školy“
- **1993 * Historische Anthropologie** (<http://www.historische-anthropologie.uzh.ch/zeitschrift.html>)
 - soudobý časopis HA
- v ČR: **FHS UK (Jan Horský)**

- stěžejní „teoreticko-metodologické“ texty k HA:

- **Gerd Dressel: *Historische Anthropologie*** – úvod do HA
- **Christoph Wulf: *Vom Menschen – Handbuch Historische Anthropologie*** – úvod do HA
- **Richard van Dülmen: *Historische Anthropologie: Entwicklung-Probleme-Aufgaben*** (spíše eseje – úvahy o HA)
 - Uni v Saarbücken (Sársko)
 - dějiny raného novověku; „specialista“ na mikrohistorii (ne mikrohistorik!)
 - magie, čarodějnictví, lidová kultura, každodennost
 - jeden za zakladatelů HA + čsp. Historische Anthropologie
 - *Divadlo hrůzy* (soudní praxe a výkon trestu)
 - *Bezectní lidé: O katech, děvkách a mlynářích* (nepočestnost a sociál. izolace)
 - *Macht des Wissens* (Moc vědění) – poslední práce

- klíčová díla:

- **Hans Medick: *Misionáři ve člunu* (*Missionaries in the Row Boat*)**
 - přihlášení se ke C. Geertzovi – zhuštěný popis, symbolická antropologie...

(C.Geertz – chápe kulturu jako systém symbol. významů → jejich detailní analýza → možnost rozplést „pavučinu“ významů)

- **Richard van Dülmen: *Kultura a každodenní život v raném novověku (16. – 18. století)***
 - 3 díly: I.) *Dům a jeho lidé.* II.) *Město a vesnice* III.) *Náboženství, magie, osvícenství.*

Historická antropologie:

- kořeny již v procesu sociologizace

- 2 vlny antropologizace historie:

- 1) **60. léta 20. st.** – významná pro etnology
 - osobnosti – E. P. Thompson (*Utváření anglické dělnické třídy*), Marshal Sahlins (*Smrt kapitána Cooka...*; vydáno až v 80. letech!)
 - diskuze, zda nejde o pozdní projev sociologizace
- 2) **80. a 90. léta 20. století** – významná pro historiky (1. vlnu de facto neuznávají) a HA
 - hl. němečtí autoři (Medick...)
 - zaměření se na aktéry...
 - klíčová východiska:
 - Geertz + další (Turner, Douglasová)
 - MH (od velkých procesů k MH-strukturám)
 - **pozůstatky sociálně vědní historie (využ. kvantifikaci...)**
 - **pojem každodennost**
 - **hl. období = raný novověk**

- HA těžko definovatelná x vymezena tématy! → gender, tělo, konflikt, náboženství, čarodějnictví a magie, práce, rodina, otázky týkající se života a smrti...

- každý histor. antropolog – odlišná témata

- Dülmen: zcela vytěsňuje materiální hledisko...
- Dressel: např. vztah čl. k životnímu prostředí, způsob obživy...

!!! Stálé opakování témat (viz výše) hraničí s určitou strukturací HA

- doporučený text (nepovinný!)

- **NEŠPOR, Z.: *Dvojitý život historické antropologie. Institucionální (ne)porozumění mezi historií, sociologií a sociálními antropologií.*** (Dějiny – teorie – kritika 1, 2005, str. 87-104.)

„Klasická“ historická antropologie II

- HA → zájem o člověka

HANS MEDICK:

- východisko = symbolická antropologie (návaznost na Geertze) + aplikace sémiotického přístupu → snaha porozumět – „kultura jako text“

- vliv Webera – „kultura je nám cizí x snaha porozumět“

1) pojem „**dvojaká cizost**“ – souvisí se symbolikou

1) badatel nemůže vědět, zda si symboliku vyložil správně

2) člověk, ke kterému se symbolika váže, ji (vůbec/správně) nemusel chápat

- interpretace hypotetická – možnost dezinterpretace + nesprávná interpretace aktéra = nesprávná interpretace badatele

- vypořádat se z cizostí je nemožné – pouze je třeba brát jí v úvahu

- odkaz na Webera – „cizost badatele“ → je legitimní nabízet větší počet interpretací a nelze určit správnou + ! porozumění ano x vyvarovat se vcítění

2) „**zhuštění popisu**“ (*thick description*) – podle C. Geertze (Interpretace interpretací = interpretace druhé či vyššího řádu)

- R. van Dülmen s těmito pojmy nepracuje!

- něm. HA kritizována za „měkkost“ (víceznačnost) → **polemika Bielefeld. x „göttingen. školy“:**

➤ uvažování „göttingen. školy“ neracionální

➤ HA = sbírání anekdot → chybí vstupní hypotézy, na které lze nalézt jasné odpovědi (tento postup příliš ovlivňuje závěry!)

➤ otz. na kolik sémiot. chápání minulosti/kultury umožňuje odhalení ega (jedince)

- pozn.: kritika symolic. antropon – „jakmile kultura chápána jako symbolický systém, mizí jedinec“

→ postulát kultury vytlačuje jedince; (podobně dějiny mentalit)

- hl. téma v Göttingenu = **proces protoindustrializace** (podle F. Mendelse)

= přechodné období, týkající se změn ve výrobě (z agrární → industrializ.)

- souvisí s rozvojem domácí výroby

- tvrzení, že tento proces inicioval demografický přechod (hl. natalita – mortalita) → tuto myšlenku přebírá „göttingenská škola“ + otz. zda protoindustrializace měla vliv na mentalitu lidí

- konec 80. let – 1. pol. 90. let 20. stol – zkoumání na omezených „komunitách“ /oblastech →

→ př.: H. Medick: *Předání a přežívání v Laichingenu* (1650–1900)

D. Sabeau: *Příbuzenství, rodina a vlastnictví v Neckerhausenu* (1700–1870)

J. Schlumbohm: *farnost Belms* (1650–1860) – vestfálská farnost

→ využívané prameny – statistické a protostatistické prameny (inventáře, matriky...) – demografie

→ klíčové práce x využ. kvantifikace (demografie – výzkum rodin...) – podle Medicka problém → **HA se dostává od čistě „zhuštěného popisu“ k demografickým tabulkám a kvantifikovaným hospodářským dějinám!** (vliv sporů s Bielefeld. šk.) → „už není HA-přístup“ (podle Dülmena)

Symbolická antropologie

- hl. ve VB a USA – 60./70. léta 20. stol.
- zaměř. na „divochy“
- „†“staré směry - strukturalismus a funkcionalismus → nástup nových etnografických směrů:
 - 1) Symbolická antropologie
 - 2) Kognitivní antropologie

- Symbolická antropologie:

- 3) zameř. na strukturu symbolů, které vytváří kulturu
- 4) sleduje reprodukci a transformaci symbolů
- 5) důraz na emickou perspektivu
- 6) využ. „zhuštěný popis“ – „analýza symbolů“

- historie odmítá funkcionalismus a strukturalismus tím, že se inspiruje symbol. antropolog.

CLIFFORD GEERTZ (USA)

- kultura = sdílený systém symbol. významů
- zavádí pojem „zhuštěný popis“ + metodologie
- *The Interpretation of Cultures* (1973) – soubor esejí
- antropologii překonán

MARY DOUGLAS (VB)

- studium čarodějnictví
- ovliv. dílem É. Durkheima a M. Mause
- *Purity and Danger* (1966) - **koncept čistého a nečistého** = symbol. klasifikační systém
→ př.: Židé – zákaz vepřového masa → zajišťuje integritu a stabilitu židov. společnosti
- důležitost symbolů pro jednotlivé kultury – př.: V Indii = posvátná kráva – na tomto symbolu stojí celá kultura; bez něj se zhroutí → krávy = integrační prvek celé kultury
- pozn.: kulturní materialismus – Marvin Harris – „krávy potřebné k práci na poli = proto se nekonzumují“

VICTOR TURNER (VB)

- studium tzv. „přechodových rituálů“ = rituály, které změní sociální status jedince (biřmování, obřizka, maturita, svatba, pohřeb...)
- přechod. rituály rozprac. již **A. van Gennep** (19./20. stol.)
→ rozlišuje 3 fáze: 1) **Odloučení** 2) **Pomezí/liminární fáze** 3) **Znovuzačlenění**
- Turner rozprac. hl. pomezí fázi (složitý symbol. systém – dále ho člení)
- zkoumá problematiku pohřbů
- (pro historii – tematická inspirace)

VZTAH HISTORIE A SYMBOLICKÉ ANTROPOLOGIE

- vzájemné prolínání se projevuje v pracích R. Darntona a N. Z. Davis

ROBERT DARNTON (*1939): *Velký masakr koček* (1984)

- hlasí se k nové kulturní historii
- prac. na uni v Oxfordu, Princetonu, Harvardu
- témata z evropských novověk. dějin – hl. Francie 17.–19. stol.
- hl. zaměření na problematiku knižní produkce (i četba...)
- spolupráce s Geertzem – ovlivněn → „Masakr koček“ (= „experiment“ a výjimka mezi D. pracemi)
- *The Great Cat Massacre and Other Episodes in French Cultural History*

NATALIE ZEMON DAVIS (*1928): *Návrat Martina Guerra* (*Návrat pravého Sommersbyho*)

- zaměř. na evropský raný novověk – hl. Francie
- témata: vzdělanost, media, právní dějiny...
- zájem o symboliku rituálů → charivari = symbolic. pomsta
- hlásí se k historické naraci 80. let 20. stol.
- velmi spekulativní práce
- *The Return of Martin Guerre* – rekonstrukce na základě soudních zápisů z výsledků (doslov Carla Ginzburga!)
- *Society and Culture in Early Modern France* (1975)

10. Přednáška/ 22.4.

Sociálně-historické a antropologické proudy v českém dějepisectví I

- pronikání směrů do českého prostředí problematiké:

- 1. pol. 20. stol. – vliv Gollovy školy
- 2. pol. 20. stol. – ideologické bariéry

80.–90. léta 19. stol.: prostředí Karlo-Ferdinandovy uni (1882) – **historický proseminář J. Golla**

→ přejaty stanoviska klasického historismu

- Gollovy žáci: Pekař, Šusta, Krofta... – na všech historických pracovištích => šíření historismu
- výjimka – historici orientovaní na kulturní dějiny (Zibrt, Winter)

20.–30. léta 20. stol. – škola Annales x recepce v českém prostředí téměř nulová

- **B. MENDL**

- historik hospodářských a sociálních dějin
- orientace na německé hosp. dějiny a na fr.-belgické prostředí (H. Pirrene)

- **Okruh historické skupiny** (kolem čsp. Dějiny a přítomnost)

- J. Slavík
- někdy označ. za marxistický; orientace na sociologii

- po r. 1938/39 – přerušena kontinuita historického vývoje

- po 2. sv. v. – žádné významné trendy

- po roce 1948 – vstup marxismu do historiografie + přetrvává vliv Gollovy školy => dopad na recepci antropolog. a sociolog. směrů

- **1953 * historický ústav ČSAV**

- ! aplikace marxismu znemožnila vnímání marxismu jako jednoho ze způsobů pojetí historie

- **na moderní dějiny nebylo možné využít jiná než marxistická výkladová stanoviska => orientace historie na středověk a raný novověk**

FRANTIŠEK GRAUSS (1921–1989)

- v 50. letech přispěl k deformaci historiografie

- v 60. letech – příklon k západním směrům historiograf. → do českého prostředí „uvádí“ práce z okruhu školy Annales (prostřednictvím recenzí)

- hl. témata: okrajové skupiny středověké společnosti, Židé, mentality...

VÁCLAV HUSA (1906–1965)

- čelní představitel historiografie na UK

- umožnil svým žákům orientaci na „nová“ nemarxistická témata

- příklán se k totální historii → historická demografie

- **Dějiny cen a mezd** – výzkum (zaštitěn Husou) podle vzoru Languendonských sedláků (E. Ladurie)

- zkoumá problematiku selských povstání a historiografickou ikonografii

- spolupráce s Petráněm – „homo faber“

JOSEF PETRÁŇ (1930)

- žák V. Husy
- témata: historická ikonografie, selské bouře, agrární dějiny, dějiny vědy a techniky, metodologie historické vědy, dějiny hmotné kultury
- *Příběh Ouběnic: Mikrohistorie české vesnice*
- *Dějiny hmotné kultury*
 - 1985 – vychází první 2 díly
 - 1995, 1997 – další 2 díly
 - pokrač. viz text na seminář

FRANTIŠEK ŠMAHEL (1934)

- práce o symbolice, reprezent. středověku
- *Idea národa v husitských Čechách*

MIROSLAV HROCH (1932)

- inspirace v antropologii
- zaměř. na problematiku nacionalismu
- *Na prahu národní existence*
- *Úvod do studia dějepisu*
- *V národním zájmu*
- *Evropská národní hnutí v 19. století*

EDUARD MAUR (1937)

- agrární, hospodářské a sociální dějiny
- 1 ze zakladatelů historické demografie v Čechách
- *Marie Terezie: Korunovace na usmířenou*
- *Paměť hor*
- *Zrod velkoměsta*

FRANTIŠEK KUTNAR (1903–1983)

- historik 18.–19. století; dějiny dějepisectví
- inspirace v dějinách mentalit, studiu symbolů a sémantice
- *Malé dějiny brambor*
- *Obrozenské vlastenectví a nacionalismus*

JOSEF MACEK (1922–1991)

- dějiny feudalismu a husitského revolučního hnutí
- *Tábor v husitském revolučním hnutí (I, II)*
- *Jagellonský věk v českých zemích (I, II, III)*

Seminář/22.4.

HISTORICKÁ DEMOGRAFIE

= **studium historického vývoje počtu, struktur, umístění a pohybu obyvatelstva od nejstarších dob až po současnost**

- využ. pramenů protostatistického charakteru (nebyly záměrně vytvářené za účelem statistiky)
- klíčové prameny = **matriky** (1. matrika – Jáchymov 1531)
- historická demografie do Čech z fr. prostředí → zformování historicko-demografického centra → 1967 * čsp. *Historická demografie*
- představitelé: **E. Maur, J. Kárníková, P. Horská, L. Fialová, Z. Grulich**
- ve světě: J. Dupaquier; Mitterauer; L. Henri; J. Goody; P. Leslet? (dohledat!)

Sociálně-historické a antropologické proudy v českém dějepisectví II

- 1989 – větší rozvoj vědec. bádání v českém prostředí x transformace pomalá a problematická

- 1) zaběhlé způsoby uvažování (personalia)
- 2) teoreticko-metodologická kontinuita
 - „opisná, bezproblémová, faktografická historie“ → viditelné hl. na středověkých a soudobých dějinách
 - výjimka – **Centrum orální historie pod ÚSD – M. Vaněk**
- 3) kontinuita se směry předcházejícími – historická demografie, DHK atd...

- **90. l. 20. stol.: HA do českého prostředí**

- generace histor.-antropologů x nevzniká žádná jednotná HA-koncepce
- zájem o raný novověk
- využ. dokumentů osobní povahy, trestně-práv. agendy...
- vznikají 2 protikladné tradice pojmání
 - 1) „o HA profesionální historici“ (převažuje)
 - 2) pokusy o HA na pracovištích, kde HA vyučována

HA:

1) zesílení vlivu školy Annales

- **MARTIN NEJEDLÝ** – *práce o Meluzíně* – středověká symbolika, mýty, ideály (vymyká se klas. historiografickým pracím)

2) kontinuita s pracemi M. Hrocha – problematika národů, etnicity

- **DUŠAN TŘEŠTÍK**
- *Myslití Dějiny; Češi a dějiny v postmoderním očistci ...*

3) přímý import klas. HA, tak jak je „pěstována“ od 80. let v ně-zemích

→ hl. pojetí HA podle R. van Dülmena + uni v Saarbrücke

(*pozn.: představa o HA, soc. historii a MH v českém prostředí ovlivněna dostupností knih v českém překladu → publikace současných zahranič. prací nepřekládány => málo čteny + u nás nevyšel žádný klasický úvod do HA)

- **MARTIN NODL**
– dějiny histor. myšlení a přehledové kritické texty
- **JAROSLAV ČECHURA**
– hlásí se k mikrohistorie
- problematika protoindustrializace, selská povstání
- přejímá i názory „göttingenské školy“
- **ZDENĚK NEŠPOR** – náboženská problematika – hl. lidová zbožnost

PRACOVIŠTĚ:

- velmi málo badatelských center (de facto 2):

1) HISTORICKÝ MODUL NA FHS UK

- * 2000; centrální pracoviště HA

- **JAN HORSKÝ**

- PAVEL HIML

- hl. práce s prameny
- **Zrození vagabunda** – „zlom“ v HA → práce srovnatelná s knihami západ. badatelů

- DANIELA TINKOVÁ

- orientace na Francii
- témata: kriminalita, gender, tělo, šílenství...

- M. HROCH; PAVEL MAŤA (dnes ve Vídni)

- **2002-2005** – tzv. „**doktorské kolegium**“ – sdružení doktorandů – částečně pobývali na uni v Saarbrücke → J. Lorman, T. Rataj, J. Růžička, J. Šotola, L. Storchová, K. Šíma
(= „budoucnost“ české HA)

2) HÚ FF JČU

- spíše kulturní dějiny než HA

- klíčové pracoviště ve směru dějin raného novověku

- většina osobností soustředěna na společenské elity (V. Bůžek)

- výjimky:

- **J. GRULICH** – návaznost na Dülmenovu HA
- **P. KRÁL** – ovlivněn symbol. antropologií; hl. téma: rituály a slavnosti
- **J. HRDLIČKA**

12. Přednáška a seminář/6.5. – Závěrečná hodina

Historická antropologie po roce 2000

(z textů na seminář!)

- symbolický vrchol HA = 90. léta 20. stol. → vznik HA-pracovišť

- 1993 *čsp. Historische Anthropologie

- po etablování HA zařazena mezi „staré“ obory (Německo atd.) x ne v českém prostředí

- sílí kritické hlasy – návaznost na spory Bielefeldské a „göttingenské“ školy + opětovné prosazování politických dějin

- kritika:

- **HA bez metodologie**
- **problém vymezení HA**
- **4-stupňové pojetí americké antropologie**
- HA vznikla pod silným vlivem symbol. antropologie x současná kulturní antropolog. Geertze odmítá a přijímá konstruktivismus => **HA postavena na (využívá) zastaralých teoriích**

- radikální konstruktivismus = „vše je konstrukt“

- postinstitucionalizace → HA oddělena od antropologie

- **antropologická endogamie** (Viazzo) = neochota antropologů „naslouchat“ historikům – číst jejich práce, využívat metody...

- **Viazzo** (ital. historik; autor úvodu do HA) – skepticismus vůči současnému stavu HA

- HA bez jasné definice
- V HA mnoho badatelů z různých oborů => „Co je vlastně HA? Kdo jsou hl. představitelé?“
- Neexistuje pouze jedna HA – rozdíly mezi HA ve Francii a v Německu (podle G. Dressela)
 - v Německu a Rakousku HA více institucionalizovaná než ve FR, VB a USA
- **Základní problém – vymezení vztahu historie a antropologie**